

Begin met drietallen... U bedoelt zeker bloed, zweet en tranen Mme Bla- vatsky?

– Rob Sherman

Het is nog niet zo heel lang geleden (april 1999), dat mij enige tijd werd geschonken een leesmarathon te lopen. De gelegenheid deed zich voor, na een wat uit de hand gelopen medisch ingreepje, waarbij mij een hersteltijd van een week of vijf werd gegund. In die tijd werd mijn blik getrokken door twee zwarte boeken, die ik al ruim dertig jaar halfgelezen in de kast had staan: *De Geheime Leer* deel I en II van Mme Blavatsky.

Merkwaardig, ze stonden ondanks vele verhuizingen op de bovenste plank en helemaal vooraan. Ze stonden zo gezegd voor het grijpen. Echter, mijn handen grijpen pas iets als Ik eraan toe ben. Sedert die eerste greep bij De Slegte in Arnhem (1966), ik was toen 23, en deze tweede greep lagen welgeteld 33 jaren. Als man met wiskundige achtergrond heb je iets met getallen! Na het serieus lezen van beide delen besloot ik maar meteen deel III aan te schaffen. In die fantastische reeks opstellen beschrijft Mme Blavatsky vele zeventallen, maar geeft de raad met drietallen te beginnen. Die raad heb ik ter harte genomen en, gevoegd bij mijn onweerstaanbare drang een brug te bouwen tussen de wereld der aardse verschijnselen en ‘Het Licht der Wereld’, heeft dit geleid tot een inzicht dat ik graag middels het tijdschrift *Theosofia* wil delen met geestverwanten. Want eerlijk gezegd is het devies: ‘Geen religie hoger dan de waarheid’ mij uit het hart gegrepen, of minder clichématig en zuiverder gesteld, mij in het hart gelegd. Ook één van de andere doelstellingen, ‘Vrijheid van denken’, mits op het spirituele gericht, is mijns inziens een must voor werkelijke vooruitgang. Hoewel ik het denken (Jnana Yoga) niet indeel bij de spirituele, maar bij de psychische activiteiten van de mens, is het een noodzakelijk gereedschap, dat mits juist ingezet, aangescherpt en in vrijheid gezeteld, zal leiden tot overgave aan God

(Bhakti Yoga). Ik zal u, lezer, verder mijn persoonlijke grillen en eigenaardigheden onthouden en overgaan tot de bedoelde uiteenzetting.

Drietallen uit één bron

Uitgaand van reeds bekende drietallen als de christelijke begrippen: Vader, Zoon en Heilige Geest (volgens mij bedoeld als: Geest der Waarheid) en de hindoeïstische Godsaspecten Vishnu, Brahma en Shiwa, dringen zich vanuit het natuurfilosofisch denken ook drietallen op, zoals: energie, kracht en materie. Als je de mens naar zijn hoofdaspecten beschouwt, kom je al gauw tot een indeling naar lichaam, ziel en geest. Toch komen alle drietallen uiteindelijk weer voort uit één bron. Zo komen, volgens de zuivere leer van het Hindoeïsme Vishnu, Brahma en Shiwa voort uit Krishna. Energie, kracht en materie komen voort uit Mulaprakriti (Prima Materia, Maria?), waaruit op lager niveau de aether (akasha) ontstaat, door natuurkundigen graag het vacuüm genoemd. Hiermee blokkeren zij op onwetenschappelijke wijze de weg naar de Pythagoreïsche leer van Aarde, Water, Vuur, Lucht en quintessence Aether en daarmee ook de weg naar de Veden. Immers het bekende experiment van Michelsen/Morley zoekt een interferentie/meesleepeffect aan te tonen van aether, zo niet dan bestaat het niet, zoals hun nauwkeurig uitgevoerde experiment aantoonde. Klopt heren, echter aether is geen stof, maar de schoot van stof, dat wil zeggen de fijnere 'klei' voor zielen, en vertoont dus op zichzelf geen materiële aspecten. Vandaar dat de uitslag van uw proef juist en knap is, maar de conclusie heeft door foute aannamen geen enkele waarde. Bovendien erkennen de geleerden zelf dat hun vacuüm wel over zekere eigenschappen moet beschikken wil de moderne deeltjestheorie met succes worden toegepast. De samenvattende eenheid van lichaam, ziel en geest is de spirituele Purusha, inwerkend op het Mulaprakriti. Voor het lichaam hoeft de stralende Purusha alleen maar middels de ziel op de aether, voortgebracht door de

werking van de zon, in te kneden. De ziel op haar beurt is weer ontstaan door fijnzinnig weefwerk van de geest, uit de stof van het melkwegstelsel, met haar raadselachtige verlangens. Tenslotte is de geest rechtstreeks door Purusha's werken in de fijnste kosmische stof, met haar verheven ideeën, ontstaan door haar gedrevenheid God na te willen bootsen. Zij kan op haar kinderlijke wijze haar aard en afkomst niet verloochenen.

Stel je voor, je bent een vliegje dat een prachtig fijngeweven koker ziet en de verleiding niet kan weerstaan om er doorheen te willen vliegen. Helaas, het was geen driedimensionale koker, maar een tweedimensionaal spinnenweb, Maya op zijn best. Al gauw kleeft de stof aan je vleugels, je verlangt naar de vrijheid, maar de spin doet je pijn, verdooft je en gaat je vliegenlijfje vervolgens verteren. Spoedig kom je weer in een ander vliegenlijf terecht en hebt van je ervaring geleerd, maar wordt vervolgens door benige kaken gegrepen, terwijl je onderweg was naar een geurig bedwelmend zitje. Een musje greep je, terwijl je naar een kersenbloesem onderweg was. Uiteindelijk krijg je zelf een mussenlijfje, en neem je jezelf voor nooit vliegjes te vermorzelen. Je hebt een mooi leven nu met veel blauwe lucht en groene struiken. Op een goede dag leer je een mussenpartner kennen en krijgt je eerste eieren, broedt ze uit en gaat samen met je partner op zoek naar voedsel voor je jongen. Ze kunnen alleen kleine vliegjes eten, en, zo is het leven, je vangt er toch een paar. Als de jongen voor het eerst het nest verlaten, leer je ze hippen en fladderen en eten zoeken. Dan gebeurt er weer iets ergs: een kat loert op je kleintjes, je probeert haar af te leiden, maar de kat bespringt je en verorbert je lijf, na enige vervelende handtastelijkheden. Je begrijpt het al, ooit word je kat en komt zelfs bij mensen in huis wonen, ooit haalde je de eerste prijs van het stamboekvee, en ja, dan is de dag gekomen dat je boerennecht wordt onder de mensen, de beesten verzorgt, een boerenmeid grijpt in de hooi-

berg, een preek krijgt van de dominee, standjes krijgt van de boer, soms verwend wordt door de boerin, een huisje in het dorp gaat bewonen, trouwt met de boerenmeid, enz., enz. Na je overlijden word je zelf boer, dan handelaar, daarna boef, dan ambtenaar, vervolgens struikrover, militair, politicus en dominee. Je hebt veel verschillende dingen geleerd en bent langzamerhand je eigen conclusies gaan trekken; er is van alle kanten aan je getrokken en geschaafd, en tenslotte word je een mens met filosofische trekjes, die het volgende denkt:

Ik heb een lichaam, waarmee ik kan werken, eten, drinken en ademen en waarin in me prettig, gezond of ziek kan bevinden en waarmee ik de wereld kan waarnemen, gedachten kan vormen en me aan hartstochten kan overgeven.

Ik heb een ziel, want ik kan denken over wat ik meemaak, voelen of situaties mij bevallen en mijn wilskracht bundelen om iets te doen; deze werkingen komen voort uit mijn intelligentie, verlangens en strevingen.

Ik heb een geest, want ik krijg geregeld nieuwe ideeën, waaruit ik leef en die mijn leven richting geven; hij is mijn innerlijke leraar; maar wie BEN IK?

Helaas, het antwoord op die vraag kan niemand je geven. Zoek in jezelf, ga het pad van de waarheid, gebruik je verstand, hart en nieren. Het is je hogere Zelf, je Ware Zelf, de Ware Mens, Purusha, het ongemanifesteerde Wezen, allemaal kreten waarmee je al een aanduiding hebt, maar niet het wezenlijke van de zaak zelf. Toch zal blijken, uit de ordening die volgt, dat er op filosofische grondslag een definitie mogelijk is.'

Purusha is het hoogste van zeven lagen die elk steeds drie aspecten hebben.

- 1 Energie (Rajas)
- 2 Kracht (Sattva)
- 3 Materie (Tamas)

Deze drie aspecten werken onder verschillende vormen in lichaam, ziel, geest en spiritueel Zelf of Purusha en drukken zich uit in:

A - een stoffelijk lichaam, bestaande uit drie lagen, te weten een werktuiglijk deel, een organisch deel en een zielgericht deel

B - een zielelichaam, bestaande uit twee lagen, te weten de stofgerichte pool en de geestgerichte pool

C - een geestelijk lichaam, dat uit één laag bestaat

D - een spiritueel of transcendent beginsel.

Totaal besta je volgens deze filosofie dus uit zeven lagen (3 stoffelijk, 2 psychisch, 1 geestelijk en 1 spiritueel). Elk van deze zeven lagen kent dus een energetisch-, een kracht- en een materieel aspect.

Samenhang energie en massa

Wie kunnen we hier beter aan het woord laten dan geleerden als Newton en Einstein? De laatste wees ons op de samenhang tussen energie en massa middels de bekende muurformule: $E = m \cdot c^2$. Je zou haast kunnen zeggen: sommige muren zijn er voor het klagen, andere voor het vragen. Het antwoord is eenvoudig: $E = m \cdot c^2$ betekent: een vrijkomende hoeveelheid energie ontstaat doordat een hoeveelheid massa zich over een bolvlak uitsmeert met de lichtsnelheid. Omgekeerd ontstaat er massa doordat een bepaalde hoeveelheid energie (aetherische kwaliteit) wordt ingevangen in een kleine ruimte, ofwel achter de tralies wordt gezet. De gevangene wordt tegenwoordig bij de administratie aangemeld onder de naam quark. De bewakende macht heeft verschillende werkkrachten in dienst zoals sterke kern-kracht, cohesiekracht, elektromagnetische kracht, gravitatiekracht, vorm- of roosterkracht, enzovoorts. De krachten nu zijn geen eigenschappen van de materie, maar van de ruimte. Energie is beweging in de ruimte, massa is een stolling in de ruimte en kracht is werking in de ruimte. Je mag zelfs zeggen dat energie een kind van de ruimte is, materie een kind van de tijd (tijdstraf). Welke ouder blijft er dan over voor kracht? Het intuïtieve antwoord is: bewustzijn. Neem een hoeveelheid zoutoplossing in gedachten; hierin overheerst zwaartebewustzijn. Door

warmtetoever gaan sommige deeltjes verdampen en verliezen hun zwaartebe-wustzijn; zij krijgen ruimtebewustzijn als gas. De andere deeltjes kristalliseren en krijgen vormbewustzijn. Hoe werken energie, kracht en materie samen?

Het antwoord op die vraag kan het best gegeven worden met een concreet voor-beeld: de blokfluit.

Een blokfluitist blaast een luchtstroom (stromingsenergie) in het mondstuk. De aan een groepsbeweging onderworpen luchtmoleculen treffen het venster (materie) van de fluit. Door de botsende deeltjes (afstotende kracht) bij het hout zal er zich tengevolge van de asymmetrie van het venster een luchtstroom afsplitsen met een hogere drukopbouw en er ontstaan werve-lingen. We zien dus dat de luchtdeeltjes niet in het hout kunnen doordringen door een cohesieve kracht, anders zou het hout van de fluit snel aangetast zijn. Een kracht heeft dus een middelende en bescher-mende (Sattva) rol, waardoor energie en materie elkaar niet, door direct contact, kunnen vernietigen.

Bovendien zie je dat er een andere ener-giesoort ontstaat, die aanleiding is van het ontstaan van weer een volgend proces. In het geval van de fluit zijn de wervelingen (draaienergie) de oorzaak van de resone-rende toon (kracht), die ontstaat door de afmetingen van de buis (materie). Zonder de uitstralende kracht van de toon zou de buis uiteindelijk kapotspringen door de opgehoopte energie.

Vandaar de identificatie van energie met Rajas, kracht met Sattva en materie met Tamas. Ook in het menselijke stelsel kunnen we deze drie steeds duidelijk terug vinden:

Waarom, oh filosoof, heb je dit schema, waar je nu zelf met verwondering naar kijkt, opgesteld? Weet je nog dat je tegen jezelf zei: "Ik wil duidelijkheid over wat nou eigenlijk Lichaam, Ziel en Geest is?" Ja, je wilde ermee tot zelfkennis komen, en op verantwoorde wijze richting aan je leven geven, toch? Toegegeven pluizer, je

hebt helemaal gelijk. (I admit, digger, you are totally right, I just needed this remind-er of yours, thank you).

Begrippen moeten helder en levend zijn

Inderdaad, de aandrang bestond om de verschillen in betekenis van één en hetzelfde begrip uit de weg te ruimen door definities te formuleren, gebaseerd op gezond taalgevoel, herkenbaar voor jou en mij zagezegd. Waarom immers gaan zoveel goedbedoelende mensen glazig kijken als je het woord ziel of geest noemt? Ze vinden het bijna net zo erg, zo niet erger, als het woord "God", dat soms gelukkig nog mag. Laten wij echter eerst onze nalatigheid over de plaats van God in het stel-sel goedmaken. Ik kan het kort houden: Hij is de Bruidegom van Bruiden. Als Hij een Bruid ziet die haar lamp weet brandend te houden met de Olie der Overgave, de Vlam der Waarheid laat schijnen en deze met Haar Liefde beschermt tegen de wind van exclusief materialisme, egoïsme en onverschilligheid, dan huwt Hij Haar zeker. Denk bijvoorbeeld aan Jeanne d'Arc en aan onze jonge tijdgenoot Alva-ros in Peru, die op 8-jarige leeftijd de oudjes uit hun hutten haalde, waste, kamde (met de medewerking van leeftijd-genoten) en de oudjes voerde en verze-kerde dat ze er mooi uitzagen! Wie wordt niet sprakeloos een dergelijke Bruid aan het werk te zien? En hij was nog geduldig met de lokale overheid, die geen grond voor een officieel bejaardenhuis wilde beschikbaar stellen, terwijl het geld er wel was. Dit zijn ware Bhakta's, die op schijn-baar onverklaarbare wijze reeds op jonge leeftijd gevestigd zijn geraakt in God. Maar zeldzaam zijn ze wel.

Soms kan het jaren duren voor iemand zo ver is, soms ook vele levens. Waarom dat zo is, mag misschien begrijpelijk worden met het hierboven gegeven stelsel. Laten we uitgaan van de meest voorko-mende situatie: een gemiddeld mens komt hier op aarde met een pakketje verlangens. Hij/zij wil deze verlangens bevredigen door

middel van bepaalde ervaringen, zodat er lering getrokken kan worden uit gewonnen inzichten. Deze inzichten kunnen wijzigingen in zijn/haar kennis van het bestaan tweebrengen; althans dat is de bedoeling. Zijn deze na zekere tijd tot stand gekomen, dan heeft men die zaken onder controle gekregen en is de oorzaak van die verlangens verdwenen. Evenwel kan men juist nu de smaak te pakken hebben gekregen en willen gaan genieten van het verworvene. Zonde van die korte spanne tijds op deze aardkloot, je had de tijd aan meer urgente zaken kunnen wijden. Bovendien kan je karakter ook nog sensueel gaan worden, omdat je genotzucht gaat ontwikkelen. Nee, dan is het tijd voor het energetische aspect van je geest om te gaan snoeien. Een weldadige vernielzucht is soms op zijn plaats. Dat is onthechting.

Aan de andere kant kan het wel goed zijn om aan verlangens toe te geven, of je er zelfs aan over te geven, zo lang onbekendheid ermee je parten gaat spelen, of je gedachten er maar niet los van kunnen komen. Je bent dan immers toch niet in staat iets nuttigers te doen. Word er dus goed in, maar wees steeds bereid af te zien van het streven ernaar zodra het uur U zich heeft aangekondigd. Nu kun je je afvragen hoe zo'n pakketje verlangens is samengesteld. Hieronder volgt het verlangenspakketje van meneer X woonachtig te Y, waarmee hij, zonder het te beseffen, naar de aarde was afgedaald.

Samenstelling van een verlangenspakketje:

1. Rijkdom verzamelen (inkomsten en bezit)
2. Erkenning van je kwaliteiten als mens
3. Geborgenheid in het huwelijk

4. Sexbeleving
5. Carrière maken
6. Bewonderd worden in sport, spel en dans
7. Populair zijn onder collega's
8. Aantrekkelijk gevonden worden door het andere geslacht
9. Doorgaan voor een echte kenner in alles
10. Grote vrienden- en kennissenkring
11. Lekker eten
12. Comfortabel leven

Het najagen van genoemde zaken wordt in de meeste geschriften niet erg aanbevolen, maar, mits derden er geen schade van ondervinden... Toch zijn het 'positieve' elementen waaruit zo'n pakketje kan zijn samengesteld. Als de talenten tot het bevredigen van dergelijke wensen niet aanwezig zijn, of de omstandigheden tegen zitten, dan kan het zijn dat men hen, die dit wel kunnen, uit afgunst danig gaat zitten tegenwerken en dat kan negatieve gevolgen voor iemands leven hebben. Men kan gaan zitten kniezen, wordt bitter en verzuurd. Als enkele van deze zaken niet tot iemands verbeelding spreken hoeft dat nog niet altijd reden te zijn tot bezorgdheid, soms echter wel. Het punt is of iemand er werkelijk geen interesse in heeft, of het maar veinst. Er bestaat wel een manier om daarachter te komen, mits je het ook werkelijk wilt. Ten eerste moet je erachter zien te komen of je je gebrek aan talent onder ogen wilt zien; het kan zijn dat je desinteresse niets anders is dan een maskeren van je onmacht. Probeer erachter te komen of je niet heimelijk afgunstig op bepaalde mensen bent en je aversie slechts een afwijzing is van zo'n persoon in plaats van zo'n verlangen zelf. Kom tot de waarheid over jezelf, vraag hulp van boven, wees nederig en leer te glimlachen over jezelf.